

Linnastunud ühiskonna ruumilised valikud

Kristi Grišakov / TalTech Targa Linna Tippkeskus / Arhitektuuri ja Urbanistika Akadeemia

Tartu | Aprill 2022

-
1. Kas ja kuidas muutuvad meie ootused heale elukeskkonnale?
 2. Millised suundumuste toel on kujunenud praegused linnalised elamis - ja liikumisviisid
 3. Millised on meie võimalused ehitatud keskkonda muutunud ootustele vastavaks muuta?
-

“Inimeste koondumisel linnadesse on soovimatud tagajärjed. Londoni atmosfäär ei saa kunagi olla nii puhas kui õhk maapiirkondades. Sest linnade planeerimise meetod juba eos ei võimalda head õhuvahetust.”

Elu linnades on seetõttu iseenest tervisele ohtlik!

Friedrich Engels 1844

Parun Haussmanni Pariisi renoveerimine (1853-1870)

- “Räpaste” vanalinna kvartalite lammutamine ja asendamine uute valgusküllaste linnamajadega
- 137km uusi tänavaid (boulevard), pargid (27!) ja väljakud
- Uus kanalisatsioon, veevärk (akveduktid) ja valgustus

The Wonder City You May Live to See

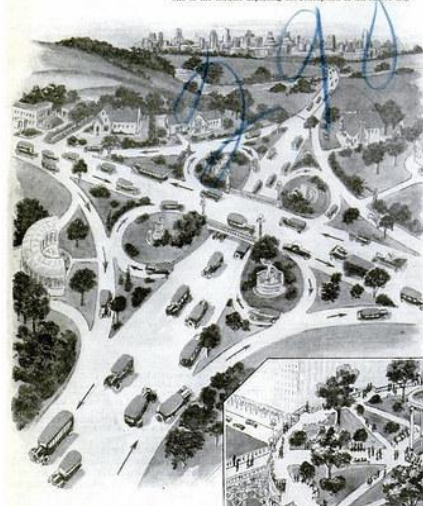
Buildings Half-Mile High and 4-Deck Streets May Solve Congestion Problems

Linn kui hästi õlitatud masin?

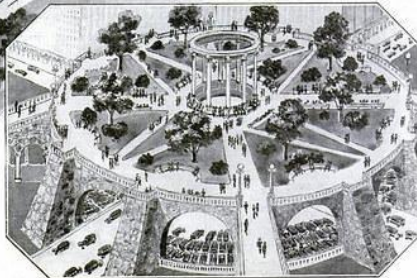
The Architect and His Vision

Harvey W. Corbett, noted American architect, at work on one of his models depicting his conception of the future city

Safe Highways—Elevated Parks

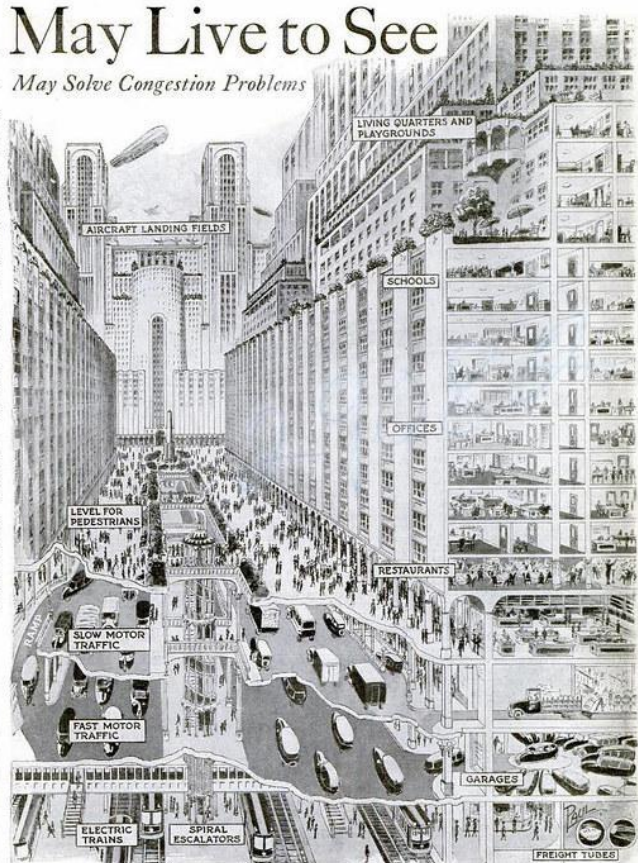
Above is a conception of how highways from the city of the future will be arranged to prevent congestion. Notice how the cross highway is elevated, with an ingenious system of curved ramps leading from one highway to the other. If you follow the arrows, you will see how a car traveling in either direction on either road could pass readily to the interesting highway without danger of accident. Mr. Corbett foresees future city parks raised to the level of elevated streets, as shown at right, with convenient auto parking space beneath

THE amazing pictures on these two pages were drawn from suggestions made by Harvey W. Corbett, president of the Architectural League of New York. They are a vivid, graphic expression of the typical American city of the future—the place in which most of us will be living in a quarter of a century or so. Unlike many other experts, Mr. Corbett does not believe that the future will bring the "decentralization" of our big cities. On the contrary, long study of modern trends in architecture, city planning, and business and social life has convinced him that our cities will become more and more crowded. And, facing this congestion, he believes, we of this generation should begin now to plan buildings and highways with an eye on the problem of handling people and traffic of the future.

THE streetcar and elevated railway, Mr. Corbett says, will disappear. Streets will consist of four or more levels, respectively for pedestrians, slow motor traffic, fast motor traffic, and electric trains, the uppermost level being raised above the present street level. Buildings will be half a mile high or more, containing offices and commercial establishments on the lower floors, and dwellings and amusement places on the upper. These latter will be reached by spiral escalators and will be supplied with pure air from the country.

Though Mr. Corbett's vision of the future city contains much imagination, it is in no sense fantastic. It is supplied by a practical man and a noted architect, the ideas are worthy of sober study. A picture of the present-day metropolis, with its skyscrapers and subways, would have seemed scarcely more remarkable 50 years ago than his conception of the future city seems today.

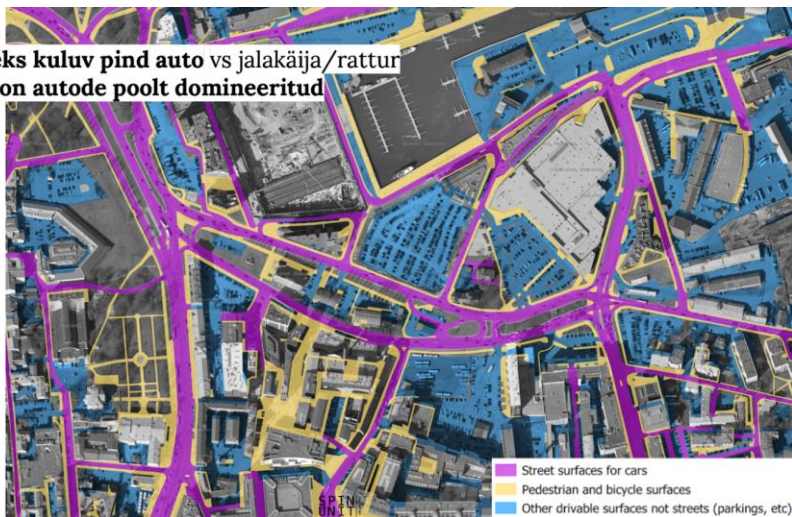

How You May Live and Travel in the City of 1950

Future city streets, says Mr. Corbett, will be in four levels. The top level for pedestrians; the next lower level for slow motor traffic; the next for fast motor traffic, and the lowest for electric trains. Great blocks of ten-story skyscrapers half a mile high will house offices, schools, homes, and playgrounds in successive levels, while the roof will be aircraft landing-fields, according to the architect's plan

Läbi autoakna planeeritud ruum. Eesti elukeskkonda kujundab liberaalne ruumikäsitlus, mille kohaselt on avaliku ruumi peamine roll olla individuaalsetele hüvedele allutatud tarbimis- ja sõitmisruum.
Eesti Inimarengu aruanne, 2020

Liikuvuseks kuluv pind auto vs jalakäija/rattur
Kesklinn on autode poolt domineeritud

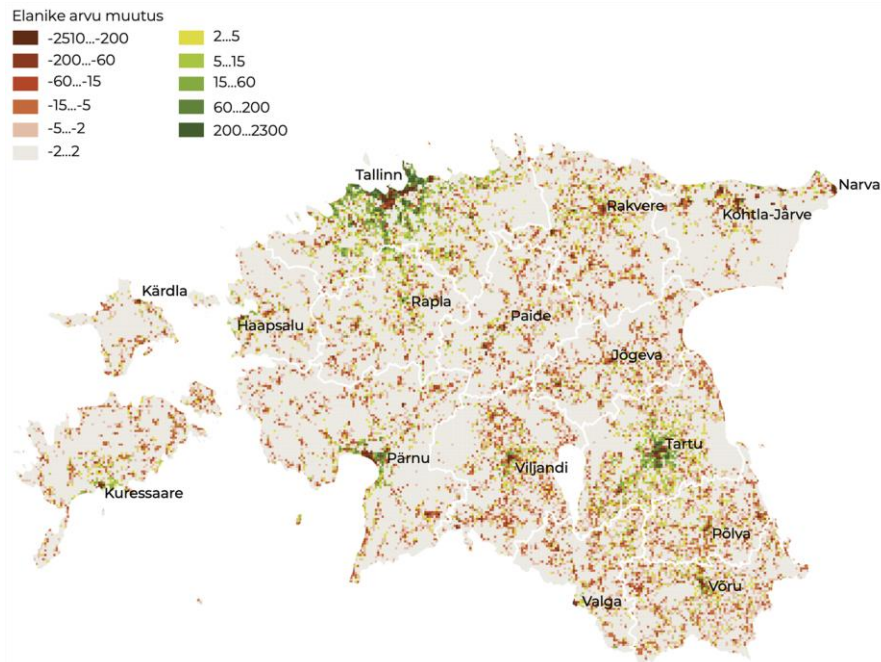

SPINUnit 2019, Tallina Parkimisuuring

Parkimiskoht võtab
17 kuni 47m2 auto kohta

Isiklik sõiduauto seisab 94% ajast

Ainult majanduskasvust kannustatud juhitamatu ruumikujundamine vajab ümberkujundamist. Liikumisevajadus ja distantsid elukeskkonna erinevate osade vahel muudkui kasvavad.

Eesti inimarengu aruanne 2019/2020

Joonis 5.2. Kuu keskmine brutotulu Tallinna regioonis

Keskmine brutotulu (eurot)

Allikas: Statistikaamet 2019.

Kehvad ruumiotsused rahvatervise kujundajatena

"Eesti perede kehalises aktiivsuses on tekkinud tekkinud nõiaring. Noor perekond ostab uue korteri piirkonda, mis jääb sageli kaugemale koolist või lasteaiast. Kesklinnas pole sobiva suurusega pindu sageli saadagi. Siis tuleb laps viia transpordiga lasteaeda, tuleb ta sealt tagasi tuua, kui on juba õhtul pime ja väljas märg. Kodu juures liikumist lapsega jääb väheks. Ehkki äärelinnas asuva kodu juures võib olla suur ja liikumiseks sobiv hoov, ei saa laps tiheda päevakava tõttu seda nädala sees sageli kasutada."

Peaaegu kolmandik ehk 30,7% eestimaalastest **liigub vähem kui 15 minutit päevas jalgsi või jalgrattaga** tööle või töölt koju, kuus aastat varem oli see näitaja vaid 21,9% ([Reile jt 2019](#)).

novatoor UUDISED MEEDIATAIP ERIPROJEKTID KUIDAS TARGEMINI ÕPPIDA? TV/RAADIO ABI

Eesti laste kehakaalu kergitavad helikoptervanemlus ja kehv eeskuju (1)

TERVIS
Airika Harrik
24.09.2020 12:04

Selgus, et nii meestel kui ka naistel soodustas lapsepõlve ülekaalulisus järeltulijate ülekaalulisust. Autor/allikas: Anna Aurelia Minev/ERR

Eestlaste keskmine kehamassiindeks on viimase 20 aastaga kasvanud ja esimese klassi laste seas on ülekaalulisi lapsi võrrsajandi algusega kolm korda rohkem. Erinevad uuringud osuta Eesti inimeste kosumise taga on jõukuse kasv, valglinnastumin ka erinevused vanemate haridustasemes.

KÕIGE TÄHTSAM VARA

- 15:16 Hea kõhurasv võib kergendada koroonaviiruse kulgu
- 14:27 Ravimihiid teatas 95-protsendilise kaitse tagava koroonavaktsiini loomisest
- 10:34 Rasvumine ohustab Eestis rikkamaid mehi ja vaesemaid naisi
- 13:11 Eesti noormehed on pikkuselt maailmas kolmandal kohal
- 13:11 Teadlased uurivad, kuidas saaks süljeprooviiga koroonaviirust testida
- 12:11 Professor: liiga kuiv õhk võib teha meid viirustele tundlikumaks
- 11:11 Popov: lähemad nädalad näitavad, kas olukord läheb käest või rahuneb
- 11:11 Üksikjuhtudel tekitab koroonaviiruse antikehad juba tavalisest külmetusest
- 10:11 Teadlased: koroonapandeemia suurendas antibiootikumide valet kasutamist

novatoor UUDISED MEEDIATAIP ERIPROJEKTID KUIDAS TARGEMINI ÕP

Teadlane: aastas tabab müratõttu südamehaigus enam kui sadat tallinlast

TERVIS
15.10.2020 10:47

Video ERR Foto: Sim Löw ERR

Pidevalt mürarikas keskkonnas elamine võib tekitada nii une- kui ka südameprobleeme. Tallinnas ja Tartus on tuhandeid inimesi, kes ei saa müratõttu korralikult magada, rääkis "Terevisioonis" Tartu Ülikooli keskkonnatervishoiu dotsent Hans Orru.

Ruumiline eraldatus süvendab ühiskondlikke lõhesid

Küsimus pole lihtsalt selles, et maasturiga sõitev tippjuht ja bussiga liikuv tööline Tallinnas enam naljalt ei kohtu. Varemgi elasid nad vaimselt erinevaid elusid, nüüd aga üha rohkem ka ruumi mõttes.

Ruumilisel eraldumisel on sügavad peidetud mõjud: see süvendab gruppidevahelist umbusku ja mittemõistmist.

„Seevastu seal, kus sissetulekute erinevus ja ruumiline eraldatus on väiksem, on õnnelikkuse indikaatorid kõrgemad. Inimesed saavad kriisidega paremini hakkama, vaktsineerivad, usaldavad riiki“

Kaasaegne Pariisi ümberkujundamine:

- Tänavate ja parkide taasrohestamine
- 15-minuti linna põhimõtete rakendamine asumipõhiselt
- Rohevõrgustiku arendamine (sh vana taristu taaskasutamisenä)
- Autoliikluse vähendamine ja alternatiivsete liikumisviiside toetamine

MILLISED ON MEIE VÕIMALUSED HALBU (LIKUVUSHARJUMUSI) MUUTA JA RUUMILIST EBAVÕRDSUST VÄHENDADA?

1. Teadvusta elumuutusi liikumisharjumuste (ümber)kujundamisell!
Näiteks elukoha vahetus, lapse sünd, lapse kooli/lasteaeda minemine, terviseprobleemid, töökoha vahetus. Kõik need hetked on võimalus teha tervist, aega, raha ja planeeti säästvamaid valikuid.
1. Teadvusta praegustele liikumisviisidele kuluvat aega ja raha versus alternatiivid. Inimesed alahindavad nt autole minevaid kulutusi 40% (OECD).
1. Ära tolereeri peidetud autoliikluse toetamist oma töökohas, asumis või ühistus. Nt tasuta parkimine, kõnniteedel parkimine jne.

